Gjøvik / Vestre Toten / Østre Toten

FELLES EIERSTRATEGI

for

Famne Arbeid AS

Arbeid · Mestring · Muligheter

Behandlet i kommunestyrene i:

- Gjøvik kommune den xx.xx.xxxx
- Vestre Toten kommune den xx.xx.xxxx
- Østre Toten kommune den xx.xx.xxxx

Innhold

1. Bakgrunn....4

1.1 Hvorfor eie....4

1.2 Valg av selskapsform og eierposisjon....4

1.3 Selskapets rolle i forhold til kommunens overordnede strategi....5

2. Selskapets formål og rammer for virksomheten....5

3. Eiers forventninger....6

3.1 Økonomisk risikoprofil og målsetting....6

3.2 Effektivitet, kvalitet og utvikling....6

3.3 Bærekraftige rammer for virksomheten....7

3.4 Etiske retningslinjer....7

3.5 Konkurranse og markedsforhold....8

4. Eierdialog og styringsmodell....9

4.1 Styret og daglig leder....9

4.2 Generalforsamling....9

4.3 Eiermøter....10

4.4 Selskapets forhold til aksjeloven og offentlighetsloven....10

4.5 Kontroll og tilsyn i henhold til lov og avtaleverk....11

Sammendrag

Famne Arbeid AS, heretter «Famne», er et aksjeselskap eid av Gjøvik kommune med 50 %, Vestre Toten kommune med 25 % og Østre Toten kommune med 25 %.

Selskapet er en forhåndsgodkjent tiltaksarrangør med formål å tilby personer et meningsfylt og tilrettelagt arbeid og oppfølging tilpasset den enkeltes yteevne, gjennom attføringstiltak, fortrinnsvis for personer bosatt i Gjøvik, Østre Toten og Vestre Toten.

Famne skal være et sentralt virkemiddel for eierkommunene i arbeidet med arbeidsinkludering, kvalifisering og deltakelse i arbeidslivet. Eierkommunene legger til grunn at Famne skal drives i tråd med sitt samfunnsoppdrag, med høy kvalitet, moderat økonomisk risiko og tydelig samarbeid med NAV, kommunale tjenester, utdanningsaktører, næringsliv og øvrige relevante samarbeidspartnere.

Eierstrategien skal danne grunnlag for en forutsigbar styringsdialog og gi tydelige rammer for hvordan eierkommunene vil utøve sitt eierskap.

Eierstrategien revideres ved behov.

1. Bakgrunn

1.1 Hvorfor eie

Famne er et virkemiddel for å ivareta eierkommunenes interesser innen arbeidsinkludering, kvalifisering og deltakelse i arbeidslivet. Eierskapet er politisk begrunnet og skal bidra til å sikre at eierkommunene, i samspill med NAV og andre aktører, har tilgang til et helhetlig og kvalitativt godt tilbud for personer som trenger tilrettelagt oppfølging for å komme i arbeid, aktivitet eller utdanning.

Gjennom eierskapet ønsker kommunene også å bidra til å redusere utenforskap, styrke livsmestring og deltakelse, og utvikle et regionalt tilbud som møter framtidige behov for arbeidskraft og kompetanse. Famne er i denne sammenheng både et tjenestetilbud og et strategisk redskap for å utvikle mer samordnet innsats i regionen.

1.2 Valg av selskapsform og eierposisjon

Famne er organisert som et aksjeselskap og er underlagt aksjeloven.

Famne eies av Gjøvik kommune med 50 %, Vestre Toten kommune med 25 % og Østre Toten kommune med 25 %.

Et aksjeselskap er et eget rettssubjekt, og eierne har begrenset økonomisk risiko for selskapets forpliktelser, slik at eiernes tap er begrenset til aksjeinnskuddet.

Selskapets øverste myndighet er generalforsamlingen. Dette innebærer at kommunestyrene har det overordnede ansvaret for eierskapet, mens den formelle eierstyringen utøves gjennom generalforsamlingen.

Eierkommunene legger til grunn denne selskapsstrukturen for selskapets nåværende virksomhet. Dersom utviklingen i tjenestetilbudet, regelverket eller behovet for å holde ulike virksomheter organisatorisk og økonomisk adskilt tilsier det, kan alternative organisatoriske løsninger, herunder konsernmodell eller etablering av datterselskaper, bli aktuelle.

Prinsippene for eierstyring legger til grunn at organisasjonsformen skal vurderes løpende ved endringer i tjenestebehov eller regelverk. Eierkommunene er kjent med at NAV stiller særskilte krav til organisering av statlig finansierte tiltak, herunder krav om tydelig adskillelse mellom statlige, kommunale og kommersielle aktiviteter. Virksomhet som kafé, butikk, voksenopplæring eller andre kommersielle tilbud kan derfor utløse krav om at slik virksomhet organiseres atskilt fra øvrig virksomhet.

Eventuelle endringer i selskapsstrukturen skal utredes og besluttes gjennom de formelle styringslinjene i selskapet og eierkommunene.

1.3 Selskapets rolle i forhold til kommunens overordnede strategi

Famne skal bidra til å realisere eierkommunenes mål om inkludering, deltakelse, sysselsetting og folkehelse. Gjennom sin virksomhet skal selskapet være en integrert del av den samlede innsatsen for å redusere utenforskap og styrke den enkeltes mulighet til deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. Eierkommunene legger til grunn at selskapet har en tydelig og sentral rolle innen arbeidsinkludering og kvalifisering i regionen.

Virksomheten inngår i et bredt samspill med kommunale tjenester, NAV, utdanningsaktører og arbeidslivet. Et aktivt og forpliktende samarbeid med lokalt næringsliv og øvrige relevante aktører er en forutsetning for at tilbudet fremstår helhetlig og koordinert for den enkelte, og samtidig bidrar til lokal og regional næringsutvikling og til å møte regionens behov for arbeidskraft og relevant kompetanse. Dette gjelder både i den løpende driften og i videre utvikling av tjenestene, herunder å bidra til gode overganger mellom utdanning og arbeid.

En viktig oppgave er å styrke samordningen av innsatsen innen arbeidsinkludering i regionen. Dette innebærer å legge til rette for hensiktsmessig koordinering av målgrupper, kapasitet, tiltak og samarbeid mellom involverte aktører.

Famne skal utfylle eksisterende kommunale og statlige tilbud og ha en tydelig posisjon innen praksisnær arbeidsinkludering, tilrettelagt arbeid og individuelt tilpasset oppfølging. Utviklingen av virksomheten skal ta utgangspunkt i regionale behov og skje i tett samspill med relevante samarbeidspartnere, innenfor rammene av selskapets formål.

Det forventes at selskapet retter særlig oppmerksomhet mot grupper med udekkede eller økende behov i regionen. Dette gjelder særlig unge som står utenfor skole og arbeid, hvor selskapet kan ha en viktig rolle i utviklingen av praksisnære og helhetlige tilbud, blant annet i samarbeid med Oppfølgingstjenesten (OT). Videre omfatter dette personer med behov for tilrettelegging, personer som trenger tett oppfølging i overgangen til arbeid eller utdanning, samt personer med innvandrerbakgrunn med behov for arbeidsrettet kvalifisering, herunder flyktninger.

2. Selskapets formål og rammer for virksomheten

Famnes vedtektsfestede formål er:

> *«Tilby personer et meningsfylt og tilrettelagt arbeid og oppfølging tilpasset den enkeltes yteevne, gjennom attføringstiltak. Fortrinnsvis for personer bosatt i Gjøvik, Østre Toten og Vestre Toten.»*

Med «attføring» menes i denne sammenheng arbeidsrettet oppfølging og kvalifisering med sikte på deltakelse i arbeid, aktivitet eller utdanning.

Vedtektene § 4 fastsetter videre at selskapet skal drives etter forskrifter for arbeidsrettede tiltak gitt av Arbeids- og velferdsdirektoratet, og at selskapet er forhåndsgodkjent

tiltaksarrangør etter prinsippene for godkjenning av tiltaksarrangør for AFT og VTA. Dette innebærer at selskapet skal innrette sin virksomhet i samsvar med de krav og rammer som gjelder for denne typen virksomhet.

Eierkommunene forventer at Famnes virksomhet skal videreføres og utvikles innenfor selskapets vedtektsfestede formål og de offentlige rammebetingelsene som gjelder for virksomheten.

3. Eiers forventninger

3.1 Økonomisk risikoprofil og målsetting

Famne skal drives økonomisk forsvarlig og med en moderat økonomisk risikoprofil. Økonomistyringen skal være langsiktig og understøtte selskapets formål, samtidig som risiko løpende vurderes og håndteres.

Selskapet skal ikke pådra seg vesentlig økonomisk risiko uten forutgående avklaring med eierkommunene. Kapitalforvaltning og låneopptak skal håndteres forsvarlig og i samsvar med virksomhetens formål og behov.

Nye tiltak, investeringer eller organisatoriske grep som innebærer vesentlig økonomisk risiko eller endrer selskapets innretning, skal behandles gjennom de formelle styringslinjene og i dialog med eierkommunene.

Styret skal til enhver tid ha oversikt over selskapets økonomiske stilling og påse at virksomheten er gjenstand for betryggende kontroll, jf. aksjeloven § 6-12 tredje ledd. Vedtektene presiserer styrets ansvar for forvaltning, organisering og kontroll med regnskapsførsel og formuesforvaltning.

Vedtektene fastsetter at selskapets overskudd skal forbli i virksomheten og disponeres til formål som styrker den framtidige driften. Det er utbytteforbud i selskapet, og overskuddet skal benyttes i tråd med vedtektsfestet formål. Eierkommunene legger dette til grunn for sin økonomiske styring av selskapet.

Selskapets økonomi skal forvaltes med sikte på stabil drift, verdibevaring, tilstrekkelig likviditet og nødvendig handlingsrom, samt videre utvikling av virksomheten innenfor formålet.

3.2 Effektivitet, kvalitet og utvikling

Famne skal drives effektivt, målrettet og med høy faglig kvalitet. Virksomheten skal innrettes slik at den gir et best mulig tilbud innenfor tilgjengelige ressurser, og det forutsettes gode systemer for planlegging, oppfølging, læring og kontinuerlig forbedring. For å opprettholde konkurranseevnen må selskapet arbeide systematisk med utvikling og fornyelse.

Samarbeid med andre relevante arbeidsinkluderingsaktører i regionen er en viktig forutsetning der dette kan bidra til bedre ressursutnyttelse, redusert overlapp og et mer helhetlig tilbud. Slike samarbeid skal understøtte kvaliteten i tjenestene og bidra til utvikling av det samlede regionale tilbudet innen arbeidsinkludering og kvalifisering.

Virksomheten skal være kunnskapsbasert, med kontinuerlig utvikling av kompetanse og tjenester. Det må settes av tilstrekkelige ressurser til fagutvikling, metodeutvikling samt videreutvikling av eksisterende og nye tilbud, tilpasset målgruppenes behov og innenfor gjeldende rammer.

Tjenestene skal bygge på praksisnære og helhetlige tilnærminger som kombinerer opplæring, arbeidstrening og individuell oppfølging, tilpasset både målgruppene og utviklingen i arbeidsmarkedet.

Et tydelig resultatfokus skal ligge til grunn for virksomheten. Selskapet må kunne dokumentere måloppnåelse og utvikling på en måte som gir et godt grunnlag for styringsdialog og oppfølging. Kvalitetsarbeid og kontinuerlig forbedring skal være integrert i virksomhetsstyringen og inngå som en del av det løpende utviklingsarbeidet.

Det forventes at selskapet arbeider systematisk med å synliggjøre resultater og effekter av virksomheten, og at kommunikasjonen med samarbeidspartnere, oppdragsgivere og øvrige interessenter er tydelig og tilgjengelig.

3.3 Bærekraftige rammer for virksomheten

Famne skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom en helhetlig tilnærming som omfatter miljømessige, sosiale og økonomiske forhold.

Selskapets arbeid innen klima og miljø skal være i tråd med kommunenes mål og strategier på området, herunder gjeldende klimaplan. Arbeidet skal være systematisk, tilpasset virksomhetens art og omfatte relevante deler av verdikjeden. Eierkommunene forventer at selskapet ivaretar miljøhensyn i drift og utvikling, blant annet knyttet til ressursbruk, avfall, transport og innkjøp.

Sosial bærekraft er en sentral del av selskapets virksomhet. Gjennom sitt arbeid med arbeidsinkludering og opplæring skal selskapet bidra til inkludering, deltakelse og mestring for personer som står utenfor arbeidsliv og utdanning.

Selskapet skal forvalte sine økonomiske og menneskelige ressurser på en måte som sikrer stabil drift, langsiktighet og utviklingsevne. Eierkommunene forventer at bærekraft integreres i selskapets virksomhetsstyring og at arbeidet omtales i årsrapporten.

3.4 Etiske retningslinjer

Famne Arbeid AS skal opptre ansvarlig, åpent og etterrettelig. Eierkommunenes etiske retningslinjer skal ligge til grunn for selskapets virksomhet.

Eierkommunene forventer at selskapet har tydelige rutiner og en organisasjonskultur som understøtter integritet, tillit, respekt og ansvarlighet i alle deler av virksomheten. Dette omfatter gode rutiner for håndtering av habilitet, interessekonflikter, varsling og forebygging av kritikkverdige forhold. Selskapet skal ha nulltoleranse for korrupsjon.

Selskapet skal ha en bedriftskultur som legger til rette for åpenhet og etisk refleksjon, herunder at arbeidstakere trygt kan varsle om kritikkverdige forhold.

Eierkommunene forventer at selskapets verdigrunnlag preger virksomheten og hvordan selskapet møter deltakere, ansatte, samarbeidspartnere og eiere, og at dette også understøtter arbeidet med mangfold, likeverd og et trygt arbeidsmiljø.

Videre forventes at lønns- og arbeidsvilkår i selskapet er i tråd med gjeldende lov- og avtaleverk, og bidrar til et ryddig og seriøst arbeidsliv. Selskapet oppfordres til å være tilknyttet en relevant arbeidsgiverorganisasjon.

3.5 Konkurranse og markedsforhold

Famne skal drive sin virksomhet i tråd med alminnelige forretningsmessige prinsipper og opptre som en seriøs og ryddig aktør i markedet. Selskapets inntektsbringende virksomhet skal være forenlig med selskapets formål og gjennomføres innenfor gjeldende regelverk og rammebetingelser.

Eierkommunene legger til grunn at selskapets produksjons- og tjenesteleveranser skal understøtte formålet og bidra til meningsfulle og relevante arbeidsoppgaver for deltakerne.

Dersom selskapet leverer varer eller tjenester til eierkommunene eller andre offentlige aktører, skal dette skje i tråd med gjeldende regelverk og etablerte prinsipper for ryddige leverandør- og kundeforhold. Eierkommunene forutsetter tydelig rolleforståelse og skille mellom eier-, kunde- og myndighetsrollen.

Selskapet skal være bevisst på skillet mellom den delen av virksomheten som er offentlig finansiert, og den delen som kan være i konkurranse med andre.

Eierkommunene legger til grunn dagens selskapsstruktur for selskapets nåværende virksomhet. Dersom utviklingen i tjenestetilbudet, regelverket eller behovet for tydelig organisatorisk og økonomisk adskillelse mellom ulike aktiviteter tilsier det, kan alternative organisatoriske løsninger, herunder konsernmodell eller etablering av datterselskaper, bli aktuelle. Mer kommersielle aktiviteter skal i så fall organiseres og håndteres på en ryddig måte, i tråd med gjeldende regelverk og eierkommunenes føringer.

4. Eierdialog og styringsmodell

Famne skal styres innenfor rammene av aksjeloven, vedtektene, prinsippene for eierstyring for kommunene i Gjøvikregionen og denne eierstrategien.

Eierkommunene legger til grunn at god eierstyring utøves gjennom eierorganet, tydelige styringsdokumenter og regelmessig styringsdialog. Dialogen skal være strukturert, forutsigbar og basert på god rolleforståelse mellom eier, styre og daglig ledelse.

Eierkommunene fastsetter overordnede mål og rammer for selskapet. Styret har ansvar for å forvalte selskapet innenfor disse rammene, mens daglig ledelse har ansvar for den daglige driften og gjennomføring av styrets beslutninger.

Styringsdialogen skal vektlegge selskapets resultater, måloppnåelse og risikoforhold, slik at eierkommunene og selskapet har et godt grunnlag for oppfølging og videre utvikling av virksomheten.

4.1 Styret og daglig leder

Styret skal forvalte selskapets anliggender og føre tilsyn med daglig ledelse av virksomheten. Styret skal påse at selskapet har en tilfredsstillende organisering, forsvarlig formuesforvaltning og betryggende internkontroll, i tråd med aksjeloven og vedtektene.

I henhold til vedtektene skal styret bestå av minst fem medlemmer, hvorav ett medlem velges blant de ansatte. Styremedlemmene velges av generalforsamlingen for en periode på to år. Styrets leder og nestleder velges av generalforsamlingen for to år av gangen, med forskjøvet valgperiode for å sikre kontinuitet.

Eierkommunene legger til grunn at styret har en uavhengig rolle og samlet kompetanse innen virksomhetsstyring, økonomi, arbeidsinkludering, samarbeid med arbeidsliv og offentlige myndigheter, samt selskapets virksomhetsområde. Styret skal ha hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll, og det skal gjennomføres årlig evaluering av styrets arbeid.

Daglig leder har ansvar for den daglige ledelsen av selskapet innenfor de rammene styret fastsetter. Eierkommunene forventer at daglig leder sørger for forsvarlig drift, god økonomistyring, tydelig rapportering og gjennomføring av styrets beslutninger og selskapets planer.

4.2 Generalforsamling

Generalforsamlingen er selskapets øverste eierorgan og utøver den øverste myndigheten i samsvar med aksjeloven og vedtektene. Eierstyringen i selskapet skal i hovedsak utøves gjennom generalforsamlingen.

Siden Famne består av flere eiere, velger kommunestyret i den enkelte eierkommune sin eierrepresentant til generalforsamlingen.

Eierrepresentanten skal opptre i samsvar med de føringer som er gitt av den enkelte eierkommune og ivareta kommunens eierinteresser på en tydelig og samordnet måte. For at eierrepresentantene skal ha et klart mandat ved behandlingen av saker i generalforsamlingen, forutsettes at selskapet legger fram saker og saksdokumenter i god tid før generalforsamlingen, slik at eierkommunene får gjort nødvendige forberedelser og avklaringer.

Vedtektene fastsetter at ordinær generalforsamling skal holdes innen utgangen av mai hvert år, med minst 14 dagers skriftlig varsel til hver aksjonær.

Generalforsamlingen velger styret for selskapet og godkjenner årsregnskap, årsberetning, disponering av resultat og andre saker som etter lov eller vedtekter hører under generalforsamlingen. Ved viktige strategiske beslutninger, inkludert valg av selskapsstruktur, skal generalforsamlingen være beslutningsorganet.

4.3 Eiermøter

Det skal avholdes eiermøter med selskapet etter behov, men minimum én gang årlig, i tillegg til ordinær generalforsamling.

Eiermøtene skal være en arena for strategisk dialog mellom eierkommunene og selskapet. Møtene skal benyttes til å drøfte utvikling, rammebetingelser, måloppnåelse, rapportering, organisering og andre forhold av betydning for selskapets virksomhet og eieroppfølging.

Eiermøtene skal ikke erstatte generalforsamlingens formelle rolle, men være et supplement som bidrar til god informasjonsflyt, forutsigbarhet og en helhetlig styringsdialog.

Eierkommunene forutsetter at selskapet medvirker til at eiermøtene blir en tydelig og strukturert del av eieroppfølgingen.

Det skal føres referat fra møtene.

4.4 Selskapets forhold til aksjeloven og offentlighetsloven

Famne er organisert som et aksjeselskap og er underlagt aksjeloven. Eierkommunene legger til grunn at selskapet forholder seg til de rammene som følger av aksjeloven, vedtektene og øvrig relevant regelverk, og at eierstyringen utøves på en måte som respekterer rolle- og ansvarsfordelingen i selskapsformen.

Eierkommunene legger samtidig vekt på åpenhet om eierskapet og virksomheten av demokratiske hensyn. Famne driver hovedsakelig næringsvirksomhet i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private aktører, og faller dermed utenfor virkeområdet for offentleglova, jf. offentleglova § 2 første ledd andre punktum. Uavhengig av dette forventer eierkommunene at selskapet praktiserer høy grad av åpenhet, så langt dette lar seg forene med lovpålagt taushetsplikt, personvern og forretningsmessige hensyn.

Det må foretas bevisste vurderinger i grenseflaten mellom hensynet til offentlighet og behovet for å ivareta selskapets forretningsmessige interesser.

Eierkommunene forventer at sentrale dokumenter gjøres tilgjengelige på en måte som understøtter åpenhet om virksomheten og eierskapet, herunder årsregnskap, årsberetninger og protokoller fra generalforsamlinger, i den utstrekning dette er forenlig med gjeldende regelverk. Åpenhet og god informasjonstilgang skal bidra til tillit til selskapet og eierstyringen.

4.5 Kontroll og tilsyn i henhold til lov og avtaleverk

Eierkommunene legger til grunn at det skal være en systematisk og organisert oppfølging av selskapet, slik at eierne har tilstrekkelig innsyn og kontroll i tråd med kommuneloven og øvrig regelverk.

Kontrollutvalgets og revisors rett til innsyn i selskaper, samt revisors ansvar for eierskapskontroll etter kommuneloven, er sentrale virkemidler i denne oppfølgingen. Selskapet skal legge til rette for nødvendig innsyn, kontroll og rapportering fra eiere, revisjon og kontrollutvalg innenfor gjeldende rammer.

Eierkommunene forventer at selskapet har gode rutiner og systemer for rapportering, internkontroll og risikostyring. Rapporteringen skal gi grunnlag for å følge opp selskapets økonomi, måloppnåelse og etterlevelse av eierstrategien og øvrige styringssignaler.

Selskapets årsregnskap, årsberetning, rapportering til generalforsamlingen og den løpende styringsdialogen skal samlet gi eierkommunene et tilstrekkelig grunnlag for kontroll og oppfølging av virksomheten.